

รายงานผู้บริหาร

กรณีข่าวสื่อการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ในประเทศไทย

กระทรวงสาธารณสุข
วันที่ 8 มกราคม 2557

ตามที่มีข่าวสื่อทาง Social media ของกลุ่มแพทย์ ว่ามีเด็กป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคมือ เท้า ปาก สายพันธุ์ใหม่ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ และมีเด็กป่วยอีก 4 ราย ที่โรงพยาบาล BNH โดยกระทรวงสาธารณสุขปิดข่าว และมีข้อสงสัยว่ากระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการมาตรการอย่างไรเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว นั้น กรมควบคุมโรคได้ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้ข้อมูล ดังนี้

สถานการณ์ของโรคมือ เท้า ปาก ในประเทศไทย

ข้อมูลเฝ้าระวังโรคจากสำนักระบาดวิทยา ปี 2556 ข้อมูล ณ วันที่ 7 มกราคม 2557 พบผู้ป่วย 44,350 ราย เสียชีวิต 3 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 69.81 ต่อประชากรแสนคน ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 1 - 3 ปี จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูงสุด 5 อันดับแรก คือ จังหวัดเชียงราย (255.33 ต่อประชากรแสนคน) พะเยา (213.91 ต่อประชากรแสนคน) ระยอง (213.04 ต่อประชากรแสนคน) น่าน (168.20 ต่อประชากรแสนคน) ลำปาง (154.74 ต่อประชากรแสนคน) ตามลำดับ แนวโน้มการระบาดของโรคจากข้อมูลการระบาดปี 2556 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2555 พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยใกล้เคียงกันทั้งในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลระบาด ซึ่งฤดูกาลระบาดอยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม

ที่มา : รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง ๕๐๖ ณ วันที่ 7 มกราคม 2557

สรุปสถานการณ์ของโรคมือ เท้า ปาก ในต่างประเทศ

ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกภาคพื้นแปซิฟิกตะวันตก (WPRO) ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2556 พบว่า สถานการณ์โรคมือ เท้า ปาก ในแต่ละภูมิภาคในโซนภาคพื้นแปซิฟิกตะวันตก เช่น ประเทศจีน ฮองกง มาเก๊า ญี่ปุ่น สิงคโปร์ เวียดนาม จำนวนผู้ป่วยสะสมมีแนวโน้มตามฤดูกาลลดลง

ประเด็นที่น่าสนใจเรื่อง โรคมือ เท้า ปาก ในขณะนี้

ประเด็นที่ 1 ผู้ป่วยโรคติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส 71 อากาการรุนแรง

เด็กหญิงอายุ 3 ปี 7 เดือน อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2556 มีไข้ต่ำๆ ตุ่มในปาก และจุดแดงที่เท้าขวา มาโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ ต่อมามีอาการปวดต้นคอ และโคม่า เสียชีวิตในที่สุด พบผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเข้าได้กับนิยามของการติดเชื้อ Enterovirus 71 ในอุจจาระ แพทย์ให้การวินิจฉัยเป็น EV71 (Enterovirus 71) encephalitis การสอบสวนโรคคาดว่าแหล่งรังโรคน่าจะอยู่ที่โรงเรียนของผู้ป่วย และจากข้อมูลที่ได้รับเพิ่มเติมว่าพบผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก อีก 2 ราย ที่เรียนอยู่โรงเรียนเดียวกัน ขณะนี้โรงเรียนได้มีการปิดโรงเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อทำความสะอาดห้องเรียน ห้องน้ำ ของเล่น และสิ่งของที่มีการใช้ร่วมกันแล้ว

ประเด็นที่ 2 ตอนนี้มีมีการระบาดผิดปกติในประเทศไทยหรือไม่

ข้อมูลจากสำนักระบาดวิทยา ไม่พบว่ามีมีการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก ที่ผิดปกติ

ประเด็นที่ 3 มีการระบาดของเชื้อโรคมือ เท้า ปาก สายพันธุ์ใหม่ หรือไม่

ข้อมูลจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้ยังไม่พบเชื้อไวรัสโรคมือ เท้า ปาก สายพันธุ์ใหม่ ส่วนกรณีผู้ป่วยเด็กโรคมือ เท้า ปาก ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์และเสียชีวิต อยู่ระหว่างการตรวจสอบสายพันธุ์ของเชื้อไวรัส

ประเด็นที่ 4 การพบผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ที่โรงพยาบาล BNH

ข้อมูลจากสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้ป่วยสงสัยโรคมือ เท้า ปาก ที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยของโรงพยาบาล BNH มีจำนวน 2 ราย ป่วยเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2557 (ผู้ป่วยนอก) และวันที่ 6 มกราคม 2557 (ผู้ป่วยใน) ทั้งสองรายอยู่โรงเรียนเดียวกันกับผู้ป่วยที่เสียชีวิตที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์

มาตรการการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง โรคมือ เท้า ปาก

กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์การระบาดของอย่างใกล้ชิดและดำเนินการป้องกันไม่ให้เกิดการเสียชีวิตและการระบาดของโรคนี้เป็นวงกว้างในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุข จึงขอความร่วมมือหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการตามมาตรการ ดังต่อไปนี้

1. เร่งรัดมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรค ตามแนวทางการดำเนินงานป้องกันควบคุมการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
2. จัดส่งแนวทางการดำเนินงานป้องกันควบคุมการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก สำหรับแพทย์ พร้อมกำชับแพทย์ในสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ให้ระมัดระวังภาวะแทรกซ้อนรุนแรงของโรค เช่น ภาวะปอดบวมในเด็กเล็ก อาการทางระบบประสาท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ป่วยที่อาจไม่ได้มาด้วยอาการตุ่มที่ปาก หรือฝ่ามือ ฝ่าเท้า
3. แนะนำแนวทางเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก สำหรับศูนย์เด็กเล็ก สถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานศึกษา
4. ดำเนินการเก็บตัวอย่างจากผู้ป่วยเพื่อการวินิจฉัย เฝ้าระวังและสอบสวนโรค สามารถขอรับการสนับสนุน Viral transport media (VTM) สำหรับโรคมือ เท้า ปาก ได้ที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข หรือศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ในพื้นที่ ในกรณีที่ไม่สามารถหาได้ท่านอาจใช้ VTM สำหรับโรคไข้หวัดใหญ่แทนได้ และแจ้งห้องปฏิบัติการด้วย อย่างไรก็ตามการอ่านผลอาจมีความคลาดเคลื่อนได้
5. ทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องโรคมือ เท้า ปาก แก่ประชาชน

คำแนะนำสำหรับแพทย์ของกรมการแพทย์

ในผู้ป่วยที่สัญญาณเริ่มต้นของผู้ป่วยที่จะมีอาการรุนแรง ได้แก่ มีไข้สูง 39 องศาเซลเซียสขึ้นไป 2 – 3 วัน อาเจียนบ่อย ซึม สะดุ้งผวา Hyperglycemia เม็ดเลือดขาวชนิด Neutrophil สูง ควรระมัดระวังเป็นพิเศษ

คำแนะนำการป้องกันควบคุมโรคมือ เท้า ปาก

สำหรับศูนย์เด็กเล็ก และสถานศึกษา

- แจ้งการระบาดไปที่หน่วยงานบริการสาธารณสุขในพื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปสอบสวนการระบาด ให้ความรู้ และคำแนะนำ
- เผยแพร่คำแนะนำ เรื่องโรคมือ เท้า ปาก แก่ผู้ปกครองและเด็กนักเรียน รวมทั้งส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยที่ช่วยป้องกันโรคติดต่อ โดยเฉพาะการล้างมือและการรักษาสุขอนามัยของสภาพแวดล้อม และควรแยกของใช้ไม่ให้ปะปนกัน เช่น แก้วน้ำ ซ้อนอาหาร ฯลฯ

- เฝ้าระวังโดยตรวจเด็กทุกคน หากพบคนใดที่มีอาการโรคมือ เท้า ปาก ต้องรีบแยกออก และให้หยุดเรียน 7-10 วัน หรือจนกว่าจะหายป่วย เพื่อป้องกันไม่ให้แพร่เชื้อไปยังเด็กคนอื่น ๆ
- ควรรีบพาเด็กป่วยไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษาโดยเร็ว และดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด
- พิจารณาปิดห้องเรียนที่มีเด็กป่วยหรือปิดทั้งโรงเรียนชั่วคราว (กรณีมีเด็กป่วยหลายห้อง หรือหลายชั้นเรียน) ประมาณ 5 - 7 วัน
- หากพบว่ามีอาการระบาดของโรคมือ เท้า ปาก หรือ มีผู้ป่วยติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส 71 ในโรงเรียนหรือศูนย์เด็กเล็ก พิจารณาให้ปิดชั้นเรียนที่มีเด็กป่วยมากกว่า 2 ราย หากมีการป่วยกระจายในหลายชั้นเรียนแนะนำให้ปิดโรงเรียนเป็นเวลา 5 วัน พร้อมทำความสะอาดอุปกรณ์รับประทานอาหาร, ของเล่นเด็ก, ห้องน้ำ, สระว่ายน้ำ และให้มั่นใจว่าน้ำมีระดับคลอรีนที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐาน
- ทำความสะอาดสถานที่เพื่อฆ่าเชื้อโรค บริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม สระว่ายน้ำ ครัว โรงอาหาร บริเวณที่เล่นของเด็ก สนามเด็กเล่น โดยใช้สารละลายเจือจางของน้ำยาฟอกขาว (20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 1 ลิตร) หรือน้ำยาทำความสะอาดที่ใช้ตามบ้านเรือน แล้วเช็ดล้างด้วยน้ำสะอาด
- ทำความสะอาดของเล่นเครื่องใช้ของเด็กด้วยการซักล้างแล้วผึ่งแดดให้แห้ง
- หยุดใช้เครื่องปรับอากาศ เปิดประตู หน้าต่าง ฝ้าม่าน ให้แสงแดดส่องให้ทั่วถึง

สำหรับประชาชนทั่วไป

- ควรรักษาความสะอาด โดยล้างมือบ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างก่อนรับประทานอาหารและหลังการขับถ่าย
- สังเกตอาการผิดปกติของเด็กอย่างใกล้ชิด หากมีอาการสงสัยโรคมือ เท้า ปาก หรือมีไข้สูงอย่างน้อย 2 วัน ร่วมกับอาการอาเจียน หอบเหนื่อย ซึม ชัก กล้ามเนื้อกระตุก หรือมีอาการแยลง ควรไปพบแพทย์ แม้จะไม่มีผื่นขึ้นก็ตาม

คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรค สำหรับประชาชน ศูนย์เด็กเล็ก และสถานศึกษา สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ของกรมควบคุมโรค <http://www.ddc.moph.go.th> และศูนย์ปฏิบัติการกรมควบคุมโรค โทร. 1422

ภาคผนวก

1. แนวทางการวินิจฉัย และ ดูแลรักษา โรคมือ เท้า ปาก สำหรับแพทย์ และบุคลากรทางการแพทย์ ฉบับวันที่ 12 กรกฎาคม 2555
2. คำถาม – คำตอบ โรคมือ เท้า ปาก ณ วันที่ 8 มกราคม 2557
3. รายงานเบื้องต้นการสอบสวนผู้ป่วยสงสัยโรคติดเชื้อเอนเทอโรไวรัส 71 เขตคลองเตย จังหวัด กรุงเทพมหานคร วันที่ 6 มกราคม 2557